

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

בפני כב' השופטת שטמר (אב"ד)
כב' השופט עמית
כב' השופטת וילנר

המעוררת ס.ג.
ע"י ב"כ עוה"ד טניה לוינ

נגד

המשיבים 1. ג.ג.
2. מ.ג.
3. י.ג.

ע"י ב"כ עוה"ד ליבנת

פסק דין

1

2

3

ערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה בחיפה (כב' השופט בן ציון ברגר) בת"ע 3120/07 שניתן ביום 27.10.08.

4

5

6

השופטת יעל וילנר:

7

8

'ידועים בציבור' – טיב ומהות מערכת היחסים ביניהם, בראי המשפט - על כך הערעור שבפנינו.

9

10

1. המערערת הגישה לבית משפט קמא בקשה למתן צו ירושה אחר המנוח א.ג. ז"ל (להלן:

11

"המנוח"), בטענה כי היא הייתה ידועה בציבור של המנוח עובר לפטירתו. בית משפט קמא

12

קבע כי המערערת לא הוכיחה טענתה זו. על קביעה זו מונח הערעור שבפנינו.

13

14

תמצית העובדות הרלוונטיות

15

16

2. ביום 30.12.01 התאלמן המנוח. בחודש נובמבר 2002 או בסמוך לכך הכירה המערערת את

17

המנוח בעת שעבדה בחנות באזיר מגוריו, בין השניים החלה להתפתח מערכת יחסים

18

אינטימית.

19

המנוח נפגע ביום 4.2.03 בתאונת דרכים ובעקבותיה נקבעו לו 100% אחוזי נכות לצמיתות

20

(להלן: "התאונה"). ביום 9.3.07 נפטר המנוח.

21

22

3. המערערת טענה בבית משפט קמא כי החל ממועד היכרותה את המנוח ועד מועד פטירתו,

23

ניהלו השניים מערכת יחסים של ידועים בציבור. לטענתה, היא והמנוח יצאו לחופשות

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

- 1 משותפות, השתתפו באירועים משפחתיים, רכשו מתנות זה לזו, ולנו לסירוגין זה בדירתו
 2 של זו. עוד לטענתה, נוכח היחסים העכורים שהיו למנוח עם ילדיו, היא זו אשר סעדה אותו
 3 וטיפלה בו במסירות לאחר התאונה, ליוותה אותו לכל הטיפולים הרפואיים, בישלה וכיבסה
 4 עבורו והייתה חברתו הטובה ביותר – כל אלה לטענתה, מלמדים על היותם 'ידועים
 5 בציבור'.
- 6
 7 .4 בניו של המנוח הם המשיבים בפנינו, התנגדו לבקשה וטענו כי המערערת לא הייתה ידועה
 8 בציבור של המנוח וכי היא מנסה להשתלט על עיזבוננו. לטענתם, הקשר בין המערערת לבין
 9 המנוח היה קשר של מטופל ומטפלת ובמיוחד נוכח פציעתו הקשה של המנוח בתאונה.
- 10
 11 .5 בית משפט קמא קבע כי המערערת לא הוכיחה את היותה ידועה בציבור של המנוח עובר
 12 לפטירתו. נקבע כי לצורך הכרה בקשר של ידועים בציבור, יש להוכיח מספר תנאים,
 13 ביניהם, מגורים ביחד ומשק בית משותף. תנאים אלה לא הוכחו על ידי המערערת.
- 14
 15 בית משפט קמא הדגיש כי בשים לב לתאונה הקשה שעבר המנוח, יש לנקוט משנה זהירות
 16 בבחינת מערכת היחסים שבין המערערת למנוח הנושאת אופי טיפולי נוכח היזקקותו לעזרה
 17 מאסיבית לאחר התאונה. בהקשר זה ציין בית משפט קמא כי המנוח העיד בהליך קבלת
 18 תשלום תכופ בתביעת נזיקין שהוגשה על ידו, כי המערערת הינה אשתו של אחר וכי היא
 19 מעניקה לו עזרת צד ג' כנגד תשלום.
- 20
 21 בשל כל האמור, דחה בית משפט קמא את בקשת המערערת למתן צו ירושה.
- 22
 23 .6 על כך מלינה המערערת בפנינו. לטענתה, מהראיות שהונחו בפני בית משפט קמא עולה
 24 מסקנה ברורה כי היא הייתה הידועה בציבור של המנוח עובר לפטירתו.
 25
 26 המשיבים סומכים ידיהם על פסק דינו של בית משפט קמא.

דיון

על הידועים בציבור

הקדמה

- 31
 32
 33 .7 ההכרה בבני זוג כ'ידועים בציבור' נועדה להשוות את מעמדם של בני זוג החיים חיי משפחה
 34 כנשואים, למעמדם של הנשואים. לפיכך, מתן הכרה משפטית (להבדיל מעובדתית) בבני זוג
 35 כ'ידועים בציבור' משמעה - קביעה כי בני הזוג ביקשו, בין במפורש ובין במשתמע, להחיל
 36 על מערכת היחסים ביניהם את מכלול החובות והזכויות של דיני הנישואין והגירושין.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

1

2

אני סבורה כי זו היא המשמעות הנכונה של היות בני זוג 'ידועים בציבור'.

3

4

מכאן, שקביעה כי בני זוג הינם 'ידועים בציבור', הינה משמעותית ביותר ובעלת השלכות

5

מרחיקות לכת, כלכליות ואחרות, בעיקר בשני מישורים - האחד, ביחסים הפנימיים בין בני

6

הזוג, והשני, ביחסים החיצוניים כלפי צד ג' (ראה שחר ליפשיץ, **הידועים – בציבור בראי**

7

התיאוריה האזרחית של דיני המשפחה הוצאה לאור תשס"ה-2005 [להלן - "ליפשיץ"] עמ'

8

(26)

9

10 **במישור היחסים הפנימיים**, תוביל הכרה בבני הזוג כ 'ידועים בציבור', בין היתר, להחלת .8

מערכת דיני הגירושין על הצדדים בעת הפירוד. כך, עשוי הידוע בציבור להיות מחויב

11 במזונות האישה (חובת מזונות מכוח תום הלב לזון את הידועה בציבור, מה שנקרא **מזונות**

12 **אזרחיים**, ראו רע"א 8256/99 **פלונית נ' פלוני** פד"י נ"ח(2) 213 (2003), ע"א 805/82 **ורסנו נ'**

13 **כהן** פד"י ל"ז(1) 529(1983); ; תשלום מדור לאישה (תמ"ש ת"א) 35922/99 **ו.ד. נ' א.י.** ניתן

14 ביום 8.2.07 שם נפסק מעין מדור לידועה בציבור); חלוקת הרכוש שנצבר על פי כללי חזקת

15 השיתוף (ע"א 52/80 **שחר נ. פרידמן** פד"י ל"ח(1) 443 (1984), וכן סקירת הפסיקה בנושא

16 כפי שנזמן לי לעמוד על כך בעבר בע"מ (חי) 264/05 **פלונית נ' אלמוני** מיום 4.5.06; ; זכויות

17 פנסיה שצבר הידוע בציבור; ויתכן אף זכאות לנכסי קריירה.

18

19 **במישור היחסים החיצוניים**, תוביל הכרה ב'ידועים בציבור' למתן זכויות ירושה (ע"א

20 1717/98 **יוסף בלאו נ' אדית פוזש** פ"ד נד(4) 376 (2000), קצבאות שארים, הכרה בדיירות

21 מוגנת (ע"א 481/73 **אוסקר רוזנברג, בתוקף תפקידו כמנהל עזבון המנוחה נ' אפרים**

22 **(ארנסט) שטסל** פ"ד כט(1) 505 (1974), הקלות במיסוי וכיוצא ב.

23

24 לפיכך, ונוכח ההשלכות המשמעותיות למעמד הידועים בציבור, יש לנקוט משנה זהירות .9

25 בטרם יוכרו בני זוג החיים ביחד חיי משפחה, כ'ידועים בציבור' **מהבחינה המשפטית**.

26 הכרה כזו כדבר שבשגרה, במיוחד בעידן המודרני בו סיטואציה זו שכיחה כל כך, תפגע

27 דווקא בכל אותם זוגות רבים המבקשים לחיות תחת קורת גג אחת ללא נישואין, בלא

28 שהתכוונו להחיל על מערכת היחסים ביניהם את מכלול החובות והזכויות הנובעות מדיני

29 הנישואין והגירושין.

30

31

מיהם הידועים בציבור

32 השאלה מי נחשב ל'ידוע בציבור' הינה שאלה מורכבת וסבוכה, אשר נדונה רבות בפסיקה .10

33 ובספרות המשפטית. הקושי נובע בעיקר בשל העדר הגדרה אחידה ושיטתית של מושג

34 הידועים בציבור בחוקים השונים, והעדר הגדרה ברורה וממצה של הזכויות והחובות

35

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

- 1 הנובעים ממערכת יחסים זו של ידועים בציבור. הפסיקה העוסקת בסוגיה זו היא דינאמית
2 ומתפתחת בהתאם לצרכי השעה, שינוי העיתים והתאמה לחיים המודרניים.
3
- 4 11. אני סבורה כי ההגדרה המתאימה כיום למושג 'ידועים בציבור' היא זו - בני זוג אשר
5 החליטו, בין במפורש ובין במשתמע, להחיל על מערכת היחסים ביניהם, את מכלול דיני
6 הנישואין והגירושין, הן הזכויות והן החובות - ללא האקט הפורמאלי של הנישואין.
7
- 8 ודוק - בחינת אומד דעת זה של הצדדים, תעשה על פי הכללים של דיני החוזים.
9
- 10 12. לפי הגדרה זו, המינוח השגור 'ידועים בציבור' אינו מתאים עוד ואינו משקף את המשמעות
11 הנכונה שיש לייחס למערכת היחסים של הידועים בציבור. ואכן, היה נהוג בעבר לקבוע כי
12 על בן הזוג הטוען להיותו ידוע בציבור, להוכיח, מעבר לקיום חיי משפחה ומשק בית
13 משותף, כי הציבור סובר בטעות כי בני הזוג נשואים כדן. במידה והוכח כי הציבור יודע
14 שבני הזוג אינם נשואים, אותם בני זוג לא הוכרו כידועים בציבור (ע"א 42/65 דרידיאן נ'
15 עמידר פד"י (3) 259 בעמ' 261). כן ראה מאמרו של פרופ' שאוה, "הידועה בציבור כאשתו
16 - הגדרתה, מעמדה וזכויותיה" עיוני משפט ג' (תשל"ג) 484, 497 וכן ראה עו"ד אמנון בן
17 דרור הידועה בציבור (מהדורה שלישית) עמ' 38 (להלן - "בן דרור").
18
- 19 על גישה זו נמתחה ביקורת רבה, בין היתר נוכח העידוד לרמייה, בבחינת הענקת "פרס
20 למעשה רמייה והטעיה" (ת.א. (חיי) 1528/63 אברהם נ' פרקליט מחוז חיפה פ"מ לט 348,
21 351).
- 22
- 23 13. ברבות הימים שונתה ההלכה ולפיה, אין עוד חשיבות או משמעות לידיעת הציבור כי בני
24 הזוג אינם נשואים ודי בהוכחה סוביקטיבית לאומד דעת הצדדים, כדי לקבוע את היותם
25 ידועים בציבור, ללא כל קשר להשתקפות יחסיהם בעיני הציבור (בג"צ 73/66 זמולון נ' שר
26 הפנים פד"י (4) 645, 671, בג"צ 243/71 איזק נ' שר הפנים פד"י (2) 33, וכן הרכב
27 מורחב של חמישה שופטים בע"א 481/73 רוזנברג נ' שסטל, פ"ד כ"ט(1) 505, 508 שם נקבע
28 כי "יש טעם רב בהשקפה כי אין לגזור גורלם של בני זוג ידועים בציבור' על פי חריצותם
29 של הולכי רכיל, אלא יש להכריע בזכויותיהם על פי טיב הקשר שהתקיים ביניהם והמהות
30 האמיתית של יחסיהם", וכן דניאל פרידמן "הידועה בציבור בדין הישראלי" עיוני משפט ג'
31 459, 462 (1973), וכן ראה לאחרונה רע"א 9755/04 סיגל ביטון נ' קצין התגמולים ניתן ביום
32 31.8.08 (להלן - "ביטון").
33
- 34 במאמר מוסגר אציין כי לידיעת הציבור, יכולה להיות חשיבות כראייה לאומד דעתם של בני
35 הזוג, כאשר לא ברור בנסיבות, מה היה אומד דעתם לגבי מצבם האישי (בן דרור, עמ' 43 וכן
36 ע"א 805/82 ורסנו לעיל, 531).

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

1

2

"שותפות זוגית"

3

4 14. נוכח התפתחות ההלכה הפסוקה, נדמה כי הגיע העת לשנות בהתאם את המינוח 'ידועים
5 בציבור' שהינו ארכאי ואינו משקף את ההגדרה המתאימה המאפיינת את מהות היחסים
6 של בני הזוג. נדמה לי כי ניתן לכנות את מערכת היחסים הזו של הידועים בציבור' כ -
7 "שותפות זוגית". מונח זה טומן בחובו את המשמעות המשפטית המיוחדת הנובעת מחייהם
8 המשותפים של בני זוג שאינם נשואים זה לזה. 'שותפות זוגית' היא שותפות (במובן
9 העובדתי) בין בני הזוג אשר כרתו הסכם שותפות ביניהם (במובן המשפטי), בין בע"פ, בין
10 בכתב, ובין במכללא, שעניינו – הרצון לשיתוף בחייהם והחלת דיני הנישואין והגירושין על
11 יחסיהם - יצירתו של הסכם השותפות, המשכו וביטולו תלויים ברצון בני הזוג.

12

13 כלומר, 'השותפות הזוגית' – הם בני זוג אשר ניתן לקבוע לגביהם, על בסיס חומר הראיות,
14 כי הם גמרו בדעתם להתקשר האחד עם השני במערכת חובות וזכויות של דיני הנישואין
15 והגירושין, הן במהלך חייהם המשותפים והן בעת הפירוד.

16

17 מכאן והלאה אתייחס אם כן אל הידועים בציבור כאל 'שותפות הזוגית'.

18

19 15. ניתן לאבחן בין שתי קבוצות של הישותפות הזוגית; אלה אשר עיגנו את רצונם זה בהסכם
20 שותפות מפורש, ואלה אשר ניתן לאתר הסכם זה ממכלול הנסיבות והראיות.

21

22 הקבוצה הראשונה – מדובר בבני זוג אשר ערכו הסכם שיתוף ביניהם, והסדירו בכך את
23 מכלול ההסדרים הרכושיים שמבקשים הם להחיל על מערכת יחסיהם, במהלך ועם סיום
24 יחסיהם. ההסכם יכול להיות הסכם מקנה זכויות וחובות האחד כלפי השני ו/או שולל
25 זכויות וחובות.

26 לגבי קבוצה זו של בני זוג, לא יהיה כל קושי לקבוע כי הם 'שותפות זוגית' על כל המשתמע
27 מכך, נוכח קיומו של הסכם השותפות.

28

29 במאמר מוסגר אעיר כי אין לשלול את האפשרות שהעובדה שבני זוג ערכו ביניהם הסכם
30 שותפות בתחילת דרכם, אינה בהכרח מלמדת על כוונותיהם בהמשך דרכם. יתכנו מקרים
31 בהם בני זוג ערכו הסכם שותפות לפיו, על אף חייהם המשותפים, אין הם קושרים עצמם
32 בחובות ובזכויות על פי דיני הנישואין והגירושין. אלא, שלאחר שנים של חיים משותפים,
33 הולדת ילדים, רכישת נכסים וכיוצא, הם שינו בהתנהגותם את עמדתם, וביטלו מכללא את
34 הסכם השותפות. החשוב הוא כי הבחינה של מערכת יחסיהם היא בחינה חוזית לכל דבר
35 ועניין (ראו לדוגמא ע"מ (ת"א) 1131/02 כ'צ' נ' כ'ח'ת' ניתן ביום 19.6.2003).

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

1
 2 **הקבוצה השנייה**, היא כאמור בני זוג אשר לא ערכו הסכם שותפות ביניהם להסדרת
 3 יחסיהם הרכושיים, על אף חייהם המשותפים. לגבי אלה, יש צורך בהתחקות אחר
 4 כוונותיהם ואומד דעתם על פי הראיות ונסיבות העניין. **עוצמת הראיות** הנדרשת במקרים
 5 אלה, לצורך בחינת מעמדם והיותם 'שותפות זוגית', תלויה לטעמי במניעים אשר הניעו את
 6 בני הזוג לחיות ביחד ללא נישואין, ואבהיר;
 7
 8 ישנם מספר דפוסים של בני זוג החיים ביחד ויכולים, פוטנציאלית, לבוא בגדר ההגדרה של
 9 'שותפות זוגית' - מנועי חיתון; דוחי דת; דוחי ממסד; נשואים לאדם אחר – מעין ביגמיה,
 10 'סתם חברים', ועוד (השווה **בן דרור עמ' 75**).

11
 12 **המשותף לכל הדפוסים הוא חיים משותפים. השונה הוא שלא בכל דפוס קיים הרצון**
 13 **להחלת דיני הנישואין והגירושין על מערכת הזוגיות.**

עוצמת הראיות הנדרשות

14
 15
 16
 17 **אני סבורה כי עוצמת הראיות** הנדרשת מבן הזוג הטוען לקיומו של אותו הסכם 'שותפות
 18 זוגי', להוכחת טענותיו, משתנה בהתאם להשתייכותו לדפוס זה או אחר מהדפוסים
 19 המפורטים לעיל. אתעכב על העיקריים שבהם:

מנועי חיתון

20
 21
 22
 23 **אלה הם הכהן והגרושה, ממזרים, בני זוג חד מיניים, בני זוג בעלי דת שונה, וכיוצ"ב.**
 24 לגבי בני זוג מנועי החיתון החיים חיים משותפים, תידרש לטעמי **עוצמה מוחלטת** של ראיות
 25 על מנת להוכיח 'שותפות זוגית' בניהם, קרי- קיומו של הסכם שיתוף ורצון להחיל את דיני
 26 הנישואין והגירושין על יחסיהם. בני זוג מנועי חיתון החיים ביחד בשותפות, תחת קורת גג
 27 אחת, ונמנעים מלהינשא מכורח המציאות, יוכרו ללא קושי כבני זוג שביקשו להחיל על
 28 מערכת היחסים ביניהם את דיני הנישואין והגירושין. בני זוג אלה נאלצו לחיות בסוג זה של
 29 זוגיות נוכח המצב המשפטי בארץ, וראוי להקל עמם נוכח המניעות להינשא החלה עליהם
 30 מכוח הדין הנוהג בארץ (ראה **ליפשיץ, שם**).

דחיית דת

31
 32
 33 **דפוס נוסף, הם אותם בני זוג החיים ביחד כנשואים, אך מבקשים שלא להינשא בטקס דתי.**
 34 בני זוג אלה, חיים ביחד ללא נישואין מכורח הדין הנוהג בארץ שאינו מאפשר נישואין

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

1 אזרחיים או אחרים. לטעמי, אף לגבי דפוס זה של בני זוג, יש מקום להקל ולהסתפק
2 בעוצמה מוחלטת של ראיות כדי להוכיח 'שותפות זוגית' ביניהם (השווה ליפשיץ, שם).

דחיית ממסד

3
4
5
6 דפוס אחר הם אותם בני זוג החיים ביחד מתוך בחירה חופשית להימנע מכל קשר חוקי .20
7 מחייב ביניהם. יחסיהם מתאפיינים בכך שהם אינם קשורים, במודע, כחלק מאידאולוגיה,
8 בעבותות הדין או החוק. לכל אחד מבני הזוג יש לכאורה, חופש פעולה לנתק את היחסים
9 לפי רצונו ולפי החלטתו ועל חופש פעולה זה הם מעוניינים לשמור. חופש הפעולה והאפשרות
10 להפסיק את הקשר ללא תלות האחד במשנהו, הם לב ליבה של צורת החיים בה הם בחרו.
11 בני זוג אלה בחרו מרצון ובמודע בדרך חיים משותפת, כנשואים, אך מבלי לקבל על עצמם
12 את דיני הנישואין והגירושין, וזאת מתוך בחירה חופשית ואמירה לפיה הם מתנגדים
13 להתערבות הממסד בחייהם האישיים האינטימיים.

14
15 מנקודת מבטם של אלה, "הבחירה בחירות לחיות יחד חיים משותפים ללא נישואין
16 פירושה, כי בני הזוג קיבלו על עצמם החלטה שאין לה שותפים מלבדם והם גם אינם
17 מטילים על המדינה או הממסד חובה כלשהי לגבי החירות הזו מלבד לאפשר לה
18 להתקיים" (ראה אתר ארגון משפחה חדשה באינטרנט <http://www.newfamily.org.il>,
19 מאמרה של עו"ד אירית רוזנבלום שפורסם באתר זה).

20
21 לפיכך, לטעמי, במקרים אלה, עוצמת הראיות שתידרש מהצד הטוען לקיומה של 'שותפות
22 זוגית', תהיה כבדה במיוחד. הכרה בהיותם של בני זוג אלה כשותפות זוגית' מן הבחינה
23 המשפטית, חותרת תחת רצונם ואינה מכבדת את בחירתם שלא להינשא במטרה שלא
24 להחשף להתערבות שלטונית, מימסדית במערכת יחסיהם. כך, עומדת התערבות זו בניגוד
25 לעקרון חופש ההתקשרות הכולל גם את החירות להימנע מהתקשרות חוזית מחייבת.

אנשים הנשואים לאדם אחר – מעין ביגמיה

26
27
28 דפוס נוסף של בני זוג הם אותם אנשים החיים ביחד שעה שמי מהם נשוי לאדם אחר. הכרה .21
29 בהם כשותפות זוגית' תהווה למעשה מתן תוקף למעין ביגמיה. לפיכך, דפוס זה של בני זוג
30 מעורר לא מעט קשיים ערכיים, חברתיים ודתיים (ראו פ. שיפמן, דיני המשפחה בישראל
31 (תשמ"ד) עמ' 166, ליפשיץ עמ' 267 בן דרור עמ' 237).

32
33 אציין כי ניתן לחלק דפוס זה לשני סוגים: סרבני הגט – החיים ביחד עם בן זוג אחר
34 ומעגנים את בן זוגם החוקי, בו בזמן שהם מקבלים הכרה כידועים בציבור, ומסורבי הגט
35 – אשר לגביהם, הכרה כידועים בציבור מהווה למעשה תחליף לגירושין המיוחל. מטבע

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

1 הדברים, ונוכח היותם של בני הזוג נשואים לאחר, נדמה כי עוצמת הראיות שתידרש
2 להוכחת ה'שותפות הזוגית' תהיה משמעותית, בצד הקלה מסויימת למסורבי הגט.
3

בני זוג גרושים שחזרו לחיות ביחד

4
5
6 22. דפוס נוסף הם בני זוג גרושים שחזרו לחיות ביחד. על פי הפסיקה, נדרשת לגביהם עוצמת
7 ראיות כבדה כדי להוכיח לגביהם 'שותפות זוגית', מאחר ואלה כבר הביעו דעתם כי ברצונם
8 להתנתק ממחויבויות האחד כלפי השני. ראו פסק דינו של כב' המשנה לנשיאה השופט
9 ריבלין ע"א 11902/04 מרים חסין נ' כלל ניתן ביום 14.8.07, כי "אין ספק כי **בנסיבות**
10 **רגילות, הגירושין הם סימן לכך שבני-הזוג אינם חפצים עוד לקיים חיי משפחה**
11 **משותפים. גם אם אפשר שבני זוג שהתגרשו ימצאו את הדרך חזרה זה לזרועותיה של זו,**
12 **עד כי ייחשבו "ידועים בציבור", הרי שנדרשות ראיות משכנעות לכך. עצם העובדה שבני**
13 **זוג גרושים מוסיפים לקיים מערכת יחסים כלשהי אינה מלמדת על היותם 'ידועים**
14 **בציבור'" (עמ' 4 לפסק הדין, הדגשה שלי י.ו.).**
15 מעניין להדגיש כי בית המשפט הגיע למסקנה במקרה זה כי בני הזוג אינם ידועים בציבור,
16 על אף שבמהלך התקופה הנדונה נולדה להם בת משותפת.

חברים במובן הצר

17
18
19
20 23. למעשה, בהגדרת 'חברים' ניתן לכלול את כל הדפוסים לעיל. לפיכך, אבהיר כי הכוונה
21 בדפוס זה לאותם בני זוג החיים ביחד חיי משפחה ללא נישואין, לא מכורח החוק, ולא
22 מתוך מניעים אידיאולוגים כאלה או אחרים, אלא כתקופת ניסיון לקראת נישואין, כתקופת
23 מבחן, או סתם לשם העניין עצמו. אין ספק כי לגבי אלה החיים ביחד לשם ניסיון, אין מקום
24 להחיל על מערכת היחסים ביניהם את דיני הנישואין והגירושין. כך, בודאי שאין מקום
25 להחלת דינים אלה על מי שמצוי בתקופת מבחן, או על מי שבחר לחיות כך מתוך רצון
26 לחיים משותפים ללא מחויבות משפטית, ובהעדר כל כוונה להעניק זה לזו זכויות כמו
27 פנסיה, חזקת שיתוף, ירושה וכן הלאה (ראה ע"א 4385/91 רחל סאלם נ' כרמי פד"י נ"א(1)
28 337 (1997), וכן ראה שחר נ' פרידמן לעיל).
29 לפיכך, לגבי כל אלה, ראוי לטעמי להכביד בעוצמת הראיות על הטוען ל'שותפות זוגית'
30 (ראה פסק דין ביטון לעיל, סעיף ב' לפסק דינו של כב' השופט רובינשטיין "יש להיזהר
31 מאוד מלהטיל על בני זוג שבחרו לחיות בזוגיות (רצופת אהבה ככל שתהיה) ללא כוונה
32 ליצור מחויבות משפטית הדומה לקשר נישואין, תוצאות משפטיות מרחיקות לכת").
33

34 לטעמי, דווקא מנקודת מבט ליברלית, יש להימנע מהרחבת ההכרה במחויבות בין בני זוג
35 אלה כ'שותפות זוגית'.
36

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

24. למען הסר ספק אעיר כי בני זוג שהינם בתקופת ניסיון ומבחן, יכולים בשלב מסוים בהמשך דרכם המשותפת, לעבור למערכת יחסים של 'שותפות זוגית'. יש להבדיל בין הצהרות ורצונות שטרם הבשילו לכדי התחייבות משפטית, לבין שלב ההתחייבות – הכריתה. ראה פסק דין שחר נ' פרידמן לעיל "נראה לי כי על לוח הזמן הארוך הזה מצויה אי שם נקודת מפנה, אשר ממנה ואילך ניתן להניח, כי בני הזוג גמרו בדעתם לראות את הזכויות בבית בו גרו... כמצוי בבעלותם המשותפת... ומתוך מכלול הנסיבות כפי שהוכחו, עולה גמירת דעת של שיתוף" (הדגשה שלי י.ו.), וכן ראה דברי כב' הנשיא (כתוארו אז) ברק "..."בידועים בציבור יש לעבור "מבחן סף" בטרם יוחלט שהצדדים הם אכן ידועים בציבור. יש להראות כי בני-הזוג עברו את שלב ה"ניסיון", והם מבקשים למסד את הקשר ביניהם (רע"א 8256/99 לעיל, עמ' 238).

מה שחשוב הוא כי בכל מקרה ומקרה יש לבחון את היחסים בין בני הזוג בראי דיני החוזים.

סיכום ביניים

25. בהעדר הסכם שותפות בין בני זוג, הרי שלצורך החלת דיני הנישואין והגירושין על בני זוג החיים חיי משפחה, יש לאתר קיומו של הסכם שותפות מכללא, הנלמד ממכלול הנסיבות, שרק לאורו, ניתן לקבוע כי הם חיים ב'שותפות זוגית'. איתור הסכם זה, ועוצמת הראיות הנדרשת להוכחתו, תלויים בדפוס אליו משתייכים בני הזוג. ככל שהמניעים של בני הזוג להימנע מאקט פורמאלי של נישואין, הם מניעתיים או אידיאולוגיים, כך תחלש עוצמת הראיות שתידרש להוכחת היותם קשורים בדיני הנישואין והגירושין, ולהיפך.

26. לעיתים האבחנה תהיה קשה, הגבולות בין הדפוסים השונים אינם חדים, ובחינת הדברים תעשה באופן פרטני בכל מקרה ונסיבותיו, תוך שימוש, כתמיד, במבחן השכל הישר וההיגיון.

אוסף כי נוכח הבעייתיות בתיחום קו הגבול ואיתור כוונת הצדדים עליה הצבענו לעיל, ובמטרה למנוע התדיינות סבוכות ומורכבות, תוך חדירה לחייהם האינטימיים ופרטיותם של בני הזוג במטרה להתחקות אחר אומד דעתם, ראוי כי בני זוג החיים במשותף, תחת קורת גג אחת, יערכו הסכמי שותפות אשר יסדירו את מכלול יחסיהם הרכשיים בעת החיים המשותפים, ולעת הפירוד. למען הסר ספק נציין, את הברור מאליו, כי ברי שאין די בהסכם ויהא צורך להוכיח כי ההסכם מומש בפועל על ידי הצדדים ולא נזנת, כאמור בסעיף ובלבד שבפועל, יוכח מימוש ההסכם ולא זניחתו.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

1 במאמר מוסגר אציין כי יש לשים לב כי בדיני הירושה, לא די לעגן את מערכת היחסים בין
2 בני הזוג בהסכם שולל זכויות, ולצורך שלילת הזכויות הרכושיות של מי שחיים ב'שותפות
3 זוגית', נדרשת צוואה (סעיף 55 לחוק הירושה).
4

מספר מילים על ברית הזוגיות

6
7 27. בשנים האחרונות עדים אנו להגשת מספר הצעות חוק פרטיות בנושא ברית הזוגיות,
8 במטרה, בין היתר, להסדיר בחקיקה כוללת את סוגיית 'השותפות הזוגית'. ראה לדוגמא:
9 הצעת חוק ברית הזוגיות, התשס"ה-2004 של ח"כ רוני בריזון ואח'; הצעת חוק לקביעת
10 מעמד של בני זוג שבאו בברית הזוגיות, התשס"ו-2006 של ח"כ יורי שטרן ואח'
11 (פ/86/17); הצעת חוק ברית הזוגיות, התשס"ח-2008 של ח"כ משה שרוני; וכן הצעות חוק
12 מהימים האחרונים של ח"כ דוד רותם, ח"כ יואל חסון וח"כ ניצן הורוביץ.
13
14

15 הגם שאין בהצעות אלה כדי לחדש בהרבה מהמצב הנוהג כיום בפועל לעניין החלת דיני
16 הנישואין והגירושין על 'ידועים בציבור', יש בהצעות החוק כדי לעגן בחקיקה כוללת את
17 החקיקה השיפוטית שהתפתחה בשנים האחרונות בסוגיית הידועים בציבור, ובכך חשיבותן
18 של הצעות חוק אלה. הסדרת הסוגייה בהסדר כולל, אחיד ושיטתי, תביא לפיתרון, ולו לגבי
19 אלה שיבואו בברית הזוגיות ויקבלו מכוח החוק מעמד של 'שותפות זוגית' והחלת דיני
20 הנישואין והגירושין על מערכת יחסיהם. לעומת זאת, לגבי בני זוג החיים ביחד ואשר ימנעו
21 מרישומם בברית הזוגיות, עשויה הימנעותם זו להוות ראייה חזקה, בין מכלול הראיות,
22 להעדר רצון להחלת דיני הנישואין והגירושין על יחסיהם (להוציא אלה אשר החוק לא יחול
23 עליהם, כמו, בני זוג הנשואים לאחר ומבקשים לבוא בברית הזוגיות).
24
25

עד כאן על הכלל ומכאן לפרט בענייננו.

מן הכלל אל הפרט

28
29 28. יישום הדברים על המקרה שבפנינו מוליך למסקנה כי צדק בית משפט קמא בקביעתו כי
30 המערערת לא הוכיחה את היותה הידועה בציבור של המנוח.
31

32 על פי סעיף 55 לחוק הירושה, זכאי הידוע בציבור לרשת את המנוח אם בני הזוג חיו עובר
33 לפטירה "חיי משפחה במשק בית משותף".
34

35 בית משפט קמא קבע כממצא עובדתי כי המערערת לא הוכיחה קיומו של משק בית משותף
36 או איזשהו שיתוף כלכלי בינה לבין המנוח. בקביעות עובדתיות אלה, אשר נסמכו על חומר
37 הראיות שהונח בפני בית משפט קמא, אין מקום להתערבות ערכאת הערעור.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

- 1
2 בית משפט קמא התרשם כי מערכת היחסים בין המנוח לבין המערערת לא היתה כשל
3 ידועים בציבור ולא התקיימו בה המאפיינים הנדרשים "כדי להצביע על משק בית משותף,
4 **חיי משפחה כבעל ואישה**", כלשון בית משפט קמא.
- 5
6 29. יתירה מכך, בחינת הראיות מעלה כי המערערת והמנוח השתייכו לדפוס הי'חברים, לגביהם,
7 נדרשת לטעמי, כפי שהצבעתי לעיל, **עוצמת ראיות מכבידה** להוכחת הקשר המשפטי של
8 ידועים בציבור.
- 9
10 הראיות היכולות להצביע על קשר כזה הן, חיים תחת קורת גג אחת, רישום רשמי בכתובת
11 מגורים משותפת, הימנעות מקיום יחסי אישות עם אחרים, שיתוף כלכלי במשק בית
12 משותף, חשבון בנק משותף, תקופת שותפות ממושכת, הולדת ילדים, ועוד (**ביטון** לעיל,
13 סעיף 18 לפסק הדין, ע"א 6434/00 **דנינו נ' משה** פד"י נ"ו(3) 683, 689, ע"א 107/87 **אלון נ'**
14 **מנדלסון** פד"י מ"ג (1) 431, 433, ע"א 621/69 **נסיס נ' יוסטר** פד"י כ"ד(1) 617),
15
16 30. בענייננו, ועל פי קביעת בית משפט קמא, לא מתקיימים מרבית הקריטריונים לעיל. ולפיכך,
17 בצדק קבע בית משפט קמא כי המערערת לא הוכיחה את היותה ידועה בציבור של המנוח.
- 18
19 31. נוכח מסקנה זו, אין צורך להידרש לטענת המערערת כי לא היה מקום לייחס חשיבות
20 לדבריו של המנוח בעת הדיון בתביעתו לתשלום תכופ, כי המערערת אינה זוגתו אלא רעייתו
21 של אחר המטפלת בו בשכר.
- 22
23 נציין כי סוגייה זו מעלה שאלות כבדות משקל בנוגע להשתק השיפוטי, בין היתר, האם הוא
24 חל גם על צד ג', האם דברים שנאמרו שלא בהליך משפטי, מהווים אף הם השתק, ועוד
25 שאלות נכבדות אחרות שנשאיר את הדיון בהן לעת הצורך.
- 26
27 32. **סופו של דבר** – המערערת לא הוכיחה כי התקיימה '**שותפות זוגית**', בינה לבין המנוח.
28
29 דעתי היא אפוא כי יש לדחות את הערעור.
30
31 בנסיבות, ונוכח הטיפול שהעניקה המערערת למנוח, לא היתי עושה צו להוצאות.
32

י. וילנר, שופטת

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24

השופט י. עמית:

אני מסכים.

חברתי ערכה ניתוח מאלף של מוסד הידועים בציבור והציעה הגדרה ומינוח חדש למוסד זה. בבסיס ההגדרה המוצעת על ידי חברתי עומדת התפיסה **ההסכמית** ולפיה, על בית המשפט לרדת לכוונה המשוערת של בני הזוג. אותיר הגדרה זאת בצריך עיון ואומר בקצרה, כי לצד התפיסה ההסכמית, ניתן להצביע גם על תפיסה **נורמטיבית**, לפיה שיקולי צדק מחייבים להחיל על בני זוג, בנסיבות של מגורים משותפים ומשק בית משותף, משטר משפטי של ידועים בציבור או 'שותפות זוגית' כהגדרתה היפה של חברתי.

על דרך ההיקש, אצביע על "חזקת השיתוף". הורתה של חזקת השיתוף, בתפיסה הסכמית לגבי הכוונה המשוערת של הצדדים לשיתוף בנכסים. בהמשך, ניתן להצביע על התפתחות בפסיקה והחלת רציונל נורמטיבי הנותן ביטוי לתרומת שני בני הזוג לרווחת המשפחה. על פי המודל הנורמטיבי, בית המשפט מכיר בחזקת השיתוף גם כאשר אינה עולה בקנה אחד עם כוונת הצדדים או כוונת אחד הצדדים – שחר ליפשיץ "על נכסי עבר, על נכסי עתיד ועל הפילוסופיה של חזקת השיתוף" **משפטים** לד(3) (תשס"ה) 632.

במקרה דנן, איננו נדרשים לקבוע מסמרות בסוגיה זו. אין חולק כי הצדדים לא התגוררו במשותף - ואין נפקא מינה שהדבר נבע מאילוצים שונים כטענת המערערת - ולא ניהלו משק בית משותף. לכן, על פי כל אחת מהגישות, אין לראות את המערערת כידועה בציבור של המנוח.

י. עמית, שופט

25
26
27
28
29
30
31

השופטת ש. שטמר (אב"ד):

1. אני מסכימה לתוצאה אליה הגיעה חברתי.

2. באשר להגדרה המלומדת, שהציעה חברתי למוסד של הידועים בציבור, מצטרפת אני להערתו של חברי, השופט עמית, לפיה לא "יסוד ההסכמה" הוא ובלתו אין. יהיו דפוסי

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

- 1 חיים בהם יינתן יותר משקל לפן ההסכמי, ואילו דפוסי חיים בהם יינתן הדגש יותר לפן
 2 הנורמטיבי או אף לעקרונות אחרים, כמו עקרון ההסתמכות או עקרונות של צדק (וראו
 3 פסק דינו של הנשיא ברק ברע"א 8256/99 פלונית נ' אלמוני, פ"ד נח(2) 213 בעמ' 228 מול
 4 ד"ה').
- 5
 6 בהמשך לכתוב בסעיף 2 לעיל, הצעתה של חברתי לתיקון ההגדרה הנהוגה בפסיקה ל"ידוע
 7 בציבור" על ידי כך שתתוסף הדרישה כי הייתה הסכמה לתחולה של מכלול דיני הנישואין,
 8 מעוררת מספר בעיות:
- 9 דרך כלל בחיי המעשה, אין הסכמה משפטית גורפת כזו. בני הזוג מחליטים על חיים
 10 משותפים, כי כך טוב ויאה להם באותה עת, ואין הם רואים את כל התוצאות ואינם נותנים
 11 דעתם עליהן.
- 12 זאת ועוד: חלק מהתוצאות של חיייהם מהמשותפים, אינן פרי הסכמה: כך דיני הירושה של
 13 הידועים בציבור (כשלא נערכה צוואה) וכך זכאותם לגמלאות המוענקות מכוח סטאטוס זה
 14 ולא מכוח ההסכמה כי דינו של בן הזוג, הידוע בציבור, יהיה כדין בן זוג בנישואין.
 15 "ההסכמה" דרושה גם היום לצרכי חלוקת הרכוש שיש לבני הזוג, ומשאירה אני בצריך עיון
 16 אם צריך להרחיבה גם על יתר התוצאות של החיים המשותפים ולהוסיפה, לכן, להגדרה של
 17 ידועים בציבור הנהוגה היום.
- 18
 19 אף באשר לגבי ההצעה כי תידרש עוצמת ראיות שונה בדפוסי החיים המשותפים שייתכנו,
 20 עליה עמדה חברתי, נוטה אני לומר שאין לקבוע מסמרות: לעמדתי, יש להשאיר את
 21 המקרים שיובאו לבתי המשפט להכרעה על פי מאזן ההסתברויות מבלי לקבוע ככלל, כי יש
 22 להביא לגבי דפוס זה או אחר ראיות בעלות משקל רב יותר. חזקה על השופט כי יידע היכן
 23 יש צורך, על פי נסיבות המקרה, בראיות בעלות משקל רב יותר.
- 24 זאת ועוד: לא רק שהלבשת "סד" זה של דיני ראיות, עלולה לכבול את השופט בגילוי
 25 האמת, שחלקו נעשה גם על סמך התרשמותו של השופט אף על חשבון ראיות אחרות, אלא
 26 שגם אינני רואה להבחין בין דפוסים שונים לגבי משקל הראיות, כאשר המבדיל ביניהם הוא
 27 הצורך שהביא לבני הזוג לחיות על פי דפוס זה או אחר או בחירתם לחיות כך.
- 28
 29 לפיכך משאירה אני, מבחינתי, את ההצעה המלומדת של חברתי ואת גדריה בצריך עיון.
 30

ש. שטמר, שופטת
[אב"ד]

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

08 מרץ 2009

עמ"ש 418-12-08 ס.ג. נ' ג.י. ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

אשר על כן, הוחלט לדחות את הערעור.

אין צו להוצאות.

הפיקדון אם הופקד, יוחזר למפקיד.

פסק הדין מותר לפרסום, למעט כל פרט מזהה של הצדדים.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן והודע, היום י"ב באדר תשס"ט, 08 במרץ 2009 בהעדר הצדדים.

י. וילנר, שופטת

י. עמית, שופט

ש. שטמר, שופטת
[אב"ד]

14
15
16